

MINISTERUL EDUCAȚIEI
Universitatea Națională De Știință Și Tehnologie
POLITEHNICA București
CENTRUL UNIVERSITAR DIN PITEȘTI
Târgu din Vale, 1, 110040-Pitești, România

TEZĂ DE DOCTORAT

Coordonator de doctorat:

Prof. univ.dr. habil. MINA-MARIA RUSU

Student-doctorand:

MARIA COSMINA UCEANU-PETRACHE

Pitești

2024

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE POLITEHNICA
BUCUREȘTI
CENTRUL UNIVERSITAR DIN PITEȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE, LITERE ȘI ARTE
ȘCOALA DOCTORALĂ FILOLOGIE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

ZORICA LAȚCU. PREDESTINARE ȘI DESTIN ÎN DRUMUL SPRE SINE
PRIN POEZIE

Coordonator de doctorat:

Prof. univ.dr. habil. MINA-MARIA RUSU

Student-doctorand:

MARIA COSMINA UCEANU-PETRACHE

Pitești

2024

CUPRINS

ARGUMENT	5
INTRODUCERE	8
Capitolul I.	
POEZIA RELIGIOASĂ ROMÂNEASCĂ. CREDINȚĂ ȘI SENS ONTOLOGIC PRIN METAFORĂ	23
1.1 Catharsis prin cuvântul poetic (poezie/vs/rugăciune)	24
1.2 Sursele de inspirație ale poeziei creștine.....	25
1.3 Poezia și rugăciunea-rădăcini comune.....	28
1.4 Poezie și religiozitate	31
Capitolul II.	
LITERATURA INTERBELICĂ ȘI CONȘTIINȚA RELIGIOASĂ.....	34
2.1. Sacrul în lirica religioasă interbelică	35
2.2. Trezirea conștiinței religioase în lirica lui Tudor Arghezi.....	38
2.3 Ion Vinea și sacrul	40
2.4 Traian Dorz și rugăciunea inimii	41
2.5 Magda Isanos și sentimentul iubirii creștine	46
Capitolul III.	
POEȚI MĂRTURISITORI AI CREDINȚEI	50
3.1 Poezia-regăsirea sacrului prin suferință.....	55
3.2. Zorica Lațcu și poezia temnițelor	59
3.3 Glasul celulei-Valeriu Gafencu, Radu Gyr	63

Capitolul IV.

BIOGRAFIA POETEI MONAHII – PREDESTINARE, DESTIN ASUMAT. MIZA ESCHATOLOGICĂ.....69

4.1. Miza eschatologică a unei personalități complexe.....69

4.2. Biografia Zoricăi Lațcu , monahia Teodosia73

4.3. Mărturii/Memorii/ Incursiuni86

4.4. Opera poetei Zorica Lațcu90

Capitolul V.

RĂDĂCINILE CLASICE ALE POEZIEI TEODOSIENE.....93

5.1. Geneze între sfârșit și eternitate93

5.1.1. Codificarea imaginii christice prin limbajul interior.....97

5.1.2 Lectura ca înțelegere reflexivă a sacrului..... 102

5.1.3. Nivele de semnificare-simbolurile în poezia teodosiană.....105

5.1.4. Substanța expresiei și natura limbii..... 113

5.1.5. Nivelele extralingvistice ale limbajului literar.....116

5.1.6. Particularitățile limbajului poetic al Zoricăi Lațcu.

Breșe în canonul bisericesc – porți deschise lumii119

5.1.7. Coalescența sensurilor profane în universul sacrului.....123

5.1.8. Trăirea mistică în poezia teodosiană126

5.2. Teologie vs mitologie134

5.2.1 Poezia de inspirație religioasă134

5.2.2 Poezia de inspirație mitologică140

5.2.3 Cosmologie orfică146

5.2.4 Teofaniile sau de la condiția umană la condiția divină.....151

5.3 Imnurile – cântări înălțate spre ceruri.....	157
5.3.1 Pomul vieții – Pomul cunoașterii. Corespondențe mitico-religioase.....	162
5.3.2 Acatistele poetei.....	165
5.3.3 Isus, culegător de lumini.....	171
5.3.4 Elemente de retorică în poezia Zoricăi Lațcu.....	177
Capitolul VI. SCRIERI TEOLOGICE. TRADUCERI.....	180
6.1. Traducerile-un rafinament cultural.....	181
6.2. Viața Maicii Domnului-opera neterminată.....	185
Capitolul VII. DIN ÎNSEMNĂRILE ZORICĂI LAȚCU	188
7.1 Memorie și memorii	188
7.2 Suferința fizică -liantul credinței.....	191
7.3. Texte inedite	195
7.4 Dramaturgia. Mirul (mister în trei acte).....	240
CONCLUZII GENERALE	246
BIBLIOGRAFIE	251
ANEXE	262

REZUMAT

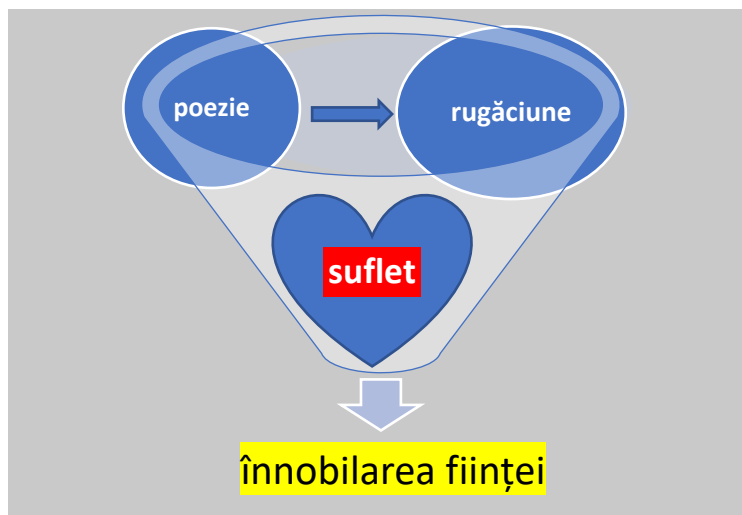
Intenția tezei de doctorat cu titlul *Zorica Lațcu –predestinare și destin în drumul spre sine prin poezie* este de a pune existența lumească a omului cu har sub semnul manifestării sacrului, ca metaforă edificatoare.

Istoria își măsoară firul în evenimente care au marcat omenirea, având așadar o logică cronologică; acele evenimente reperate istoric și puse sub semnul miracolului - cum a fost nașterea lui Iisus Hristos - vin să pună o tușă pe existența istorică a Lumii, reperabilă în cronologia existenței universului mundan. În fapt, semnele, reperatele care să susțină o istorie a conștiinței omului cu privire la har și la potențialul său creator sunt trepte ale trăirii stării de religiozitate. Raportarea acestuia la divinitate, la o entitate deasupra limitelor omenescului, a declanșat un proces complex, modelator, definit, în sens larg, sentimentul sacrului. În contextul existenței sale pământești, ființa umană se rafinează spiritual sub acțiunea acestui sentiment și astfel, indiferent de doctrina religioasă căreia i se subordonează, ajunge, pe o scară a valorilor, mai aproape de puterea supremă, dobândind un statut nou, având la bază investirea cu har. Astfel, între *uman* și *divin*, se construiește o cale de comunicare, generatoare a unui *topos sacralizat* prin practicile dialogice inițiate de om cu Stăpânul consacrat al Lumii. În acest proces, ființa umană capătă un plus de înțelepciune, având șansa de a trăi cunoașterea ca pe un reflex al *stării de îndumnezeire*, sub semnul harului.

În plan strict canonic, religiozitatea este percepută ca un algoritm ontologic, în formula căruia fiecare om aspiră să găsească o *schimbare de stare*, asumându-și transcendentul și implicat o viață lumească exemplară, purificată, înalt spiritualizată, îndumnezeită prin raportarea la modelul divin. În creștinism, o simplă incursiune în acest proces complex și infinit al devenirii dezvăluie unirea naturii divine cu natura umană, în Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos. Povestea Nașterii Mântuitorului, este un exercițiu al Creatorului de îndumnezeire a ființei umane, construind astfel un reper moral pentru omenire. Procesului de îndumnezeire i se asociază, în raport de complementaritate, unul de înomenire, prin întrupare și jertfă. Valorificând această perspectivă, am asociat timpului *istoric* dimensiunea *profană*, iar *creației* – ca expresie a harului - dimensiunea *sacră*, ambele fiind linii majore din existența omenirii. Dimensiunea sacră se manifestă în puterea de a birui curgerea ireversibilă a timpului, rămânând o constantă a modelului existențial, parte a unui *algoritm ontologic*, în care omul creator viețuiește purtând în sine conștiința perenului.

Tema de cercetare aleasă argumentează tocmai acest raport între *sacru* și *profan*, cu toate transferurile reciproce și cu interferențele care se petrec în procesul creației, pe fondul unei culturi de sorginte clasică pe care filologul Zorica Lațcu o avea și căreia îi asociază într-un mod inspirat, resorturile teologice care s-au activat în destinul maicii Teodosia de la Mănăstirea Vladimirești.

În cercetarea noastră, cu un *caracter biobibliografic* dominant, am pornit de la premisa că sacrificiul, suferința și cultura autentică înobilează procesul creației, fiindu-i un izvor asumat, a cărui fertilitate o reprezintă opera rezultată. Aceasta iese de sub tutela istoriei, ca manifestare a timpului curgător, intrând în universul timpului sacru, într-un proces de esențializare a harului pe care omul ales îl primește, prin naștere. Modelele culturale au constituit pentru poeta monahie puncte de sprijin în crearea operei sale, mărturie deopotrivă a harului și a suferinței, ambele sub semnul culturii autentice. Profunzimea versului său deschide calea spre efectul edificator, terapeutic al *rugăciunii* ca *poezie*. Din acest motiv, am întreprins incursiuni în relația dintre *om* și *rugăciune*, dintre *om* și *poezie* constatând că ambele au ca efect o înobilare a ființei.

Dificil de a fi încadrată strict în canonul ortodoxiei, lirica Zoricăi Lațcu are vibrații care antrenează sufletul într-un proces amplu și nesfârșit de mântuire prin *frumos, bine, adevăr, dreptate* – principii care își au obârșia în *Decalog*. Astfel, poezia ei sfințește ființa umană, o înalță și o implică în spațiul sacru, ca într-o *stare de destin dobândită*.

Consider că produsul acestui melanj este creația poetei monahii, cu amprenta clară a culturii clasice, cu suferința fizică ce-i pune destinul sub semnul unui proces de martirizare și cu aura monahală care o înobilează. Opera Zoricăi Lațcu – monahia de la Vladimirești - s-a născut, așadar din viața lumească trăită sub suferința infirmității din naștere și din ascuțirea permanentă a spiritului

ei cultural elevat în contextul alegerii unui destin monahal, unde nevoia de a înțelege și de a reliefa modurile în care trăirea religioasă este generatoare de viață veșnică s-a re-zămislit în *cuvântul poetic*.

Titlul prezentei teze de doctorat pune în relație două elemente - *destin* și *predestinare* – construind, printr-o redundanță dirijată, profilul omului investit cu har creator, trăitor în tiparul suferinței asumate, spre înnobilare. Dincolo de suferința care i-a marcat de la naștere viața, am constatat și o asumare a unui gen de proces de autoflagelare, de adâncire a suferinței trupești cu o alta sufletească, dezvoltată în viața de adult. Plecarea la mănăstire este chiar un semn al acestei vocații a suferinței, de a lua asupra-i suferințele lumii. Astfel, poeta iese din lumea comună pentru a intra în comuniune cu Dumnezeu. Se pare că la acest pas mare pe care l-a făcut în propria viață, un rol esențial l-a avut părintele Arsenie Boca, pe care îl diviniza.

Lucrarea își propune să aducă, la biografia poetei, contribuții noi, inedite, rezultate din cercetarea arhivei de la Mănăstirea Vladimirești și să deschidă o perspectivă nouă de abordare a operei sale, cu precădere din a doua parte a vieții, prin care religiosul, aspectele culturale, literare și istorice ale destinului unei autoare interbelice pe care critica literară a vremii a plasat-o în mod nejustificat într-un con de umbră sau chiar a trecut-o cu vederea, au rafinat-o spiritual. Convingerea noastră este că Zorica Lațcu poate fi pusă alături de alte nume ale poeziei creștin-ortodoxe și că trebuie să i se acorde o atenție sporită din partea criticii și istoriei literare, având ca obiect de studiu literatura interbelică.

Prin această teză de doctorat mi-am propus să colectez și să prelucrez informații inedite descoperite la Mănăstirea Vladimirești, să analizez și să pun în relație evenimentele, pentru a oferi o imagine cât mai complexă despre aspectele *biobibliografice* ale poetei-monahii Zorica Teodosia Lațcu. Lucrarea în sine nu are exclusiv un caracter monografic pur, raportându-se la studii existente și având ca reper modul în care biografia și opera se completează reciproc, în cazul poetei monahii.

Dacă în prima parte a vieții vorbim despre un clasicist cult, un cercetător în domeniul filologic preocupat de traduceri din greaca veche și din latină, un poet rafinat de acest fundament cultural solid, a doua parte aduce în viața ei experiența monahală, la care se adaugă și cea din închisorile comuniste și din pribegie, după închiderea mănăstirii de către comuniști. Prin urmare, această a doua parte a biografiei Zoricăi Lațcu are două căi de acces la trăirile lirice: *revelația din spațiul mănăstirii* și suferința pricinuită de *privarea de libertate* exercitată de către comuniști. Două ipostaze complementare ale unei ființe cu trupul chinuit de o infirmitate gravă pe care a avut-o din naștere! Sacrul devine astfel un reper moral și existențial pe care poeta și-l fixează și care îi susține viața, stimulându-i forța de a rezista tuturor chinurilor din închisorile comuniste.

Abordarea temei de cercetare s-a poziționat în perspective multiple: *sociale, culturale, literare și teologice, deschizând calea unei perspective transdisciplinare*, care va putea fi dezvoltată în lucrări viitoare. Modalitatea de cercetare și consemnare a faptelor a fost în acord cu realitatea, acțiunile și evenimentele înregistrate cronologic, dar mai ales rezultând din mărturiile lăsate în urmă de poetă și de memoriile tuturor celor care au cunoscut-o.

Metodele de cercetare folosite au fost aplicate în diferite domenii: filologie clasică, teologie, psihologie, literatură, necesare pentru cunoașterea personalității complexe a omului de cultură și a poetei, cu precădere în perioada de după intrarea în monahism, fără a ignora prima parte a biografiei sale. Caracterul științific al cercetării noastre este susținut de parcurgerea unei bibliografii care cuprinde și studii de istorie a religiilor pentru definirea conceptului de sacru și pentru înțelegerea structurii gândirii religioase, lucrări care au sprijinit demersul critic, promovând direcțiile pe care se structurează gândirea religioasă. Modalitățile de înțelegere a lumii din perspectiva omului religios cultivat și prin modelele sacrului care influențează viața omului trecător au construit complementaritatea dintre *poezie și rugăciune*, în cazul poetei Zorica Lațcu. Studiile critice accesate aparțin unor specialiști în domeniul filologic și filosofic care s-au aplecat cu har asupra creației ei și a destinului său literar.

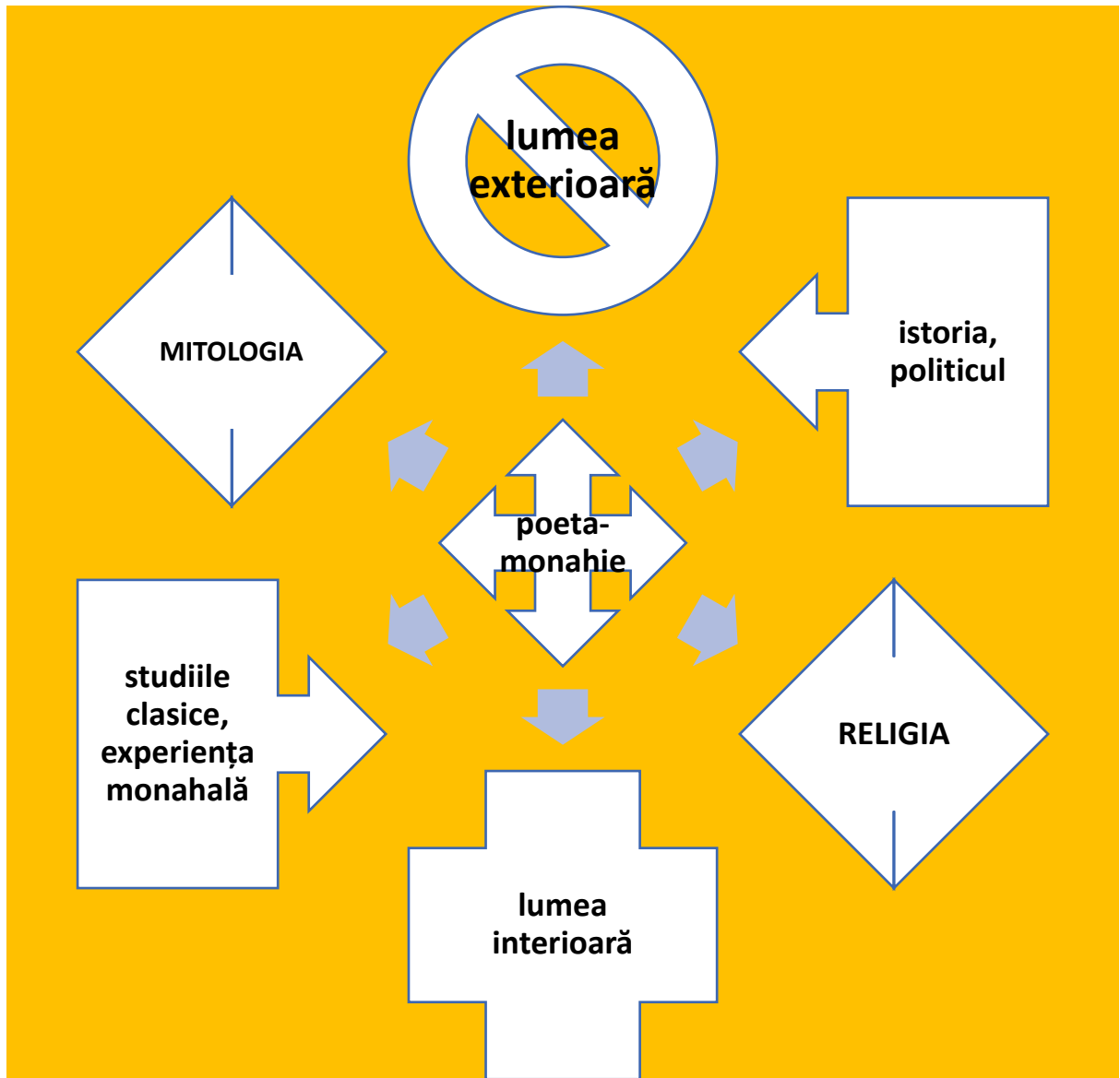
Monahia poetă este un simbol al spiritualității creștine care metamorfozează suferința trupească conferindu-i un rol de catalizator în procesul de rafinare a cuvântului poetic. Exemplu de iubire creștină pură, poezia Zoricăi Lațcu impresionează prin vitalitatea versului care cheamă ființa umană la descoperirea sinelui prin întâlnirea cu Dumnezeu. Rolul versurilor sale este, asemeni celui al rugăciunii, de a susține omul aflat în suferință. Din acest motiv, vom privi *poezia ca pe o variantă a rugăciunii, iar rugăciunea ca pe o expresie poetică a cuvântului sacru*. Autoarea facilitează încercarea creștinului de a dobândi starea de religiozitate, pentru a căuta iluminarea și pentru a înțelege rostul ființei ca o creatură de sorginte divină. În lucrare, am abordat creațiile de debut orientate către mitologie și opera de profunzime sacră cu tonalitate mistică, dar înainte de toate, cu un filon filosofic adânc și constant. Scopul demersului nostru este acela de a privi critic virtuțile creației sale, rezultate dintr-o cultură clasică remarcabilă și trăind o experiență de viață marcată de suferință.

*

* *

Teza este structurată în VII capitole, care vizează, pe de-o parte, prezentarea cadrului general al epocii istorice și literare în care a creat Zorica Lațcu, apoi o detaliere a componentelor vieții sale corelate cu destinul ei literar, pentru ca în final să concluzioneze asupra necesității acestui studiu, în vederea realizării unor contribuții monografice care să o așeze pe poetă în locul meritat în lirica interbelică.

Modelul pe care l-am aplicat în cercetarea de față poate fi schematizat astfel:

Primul capitol, Poezia religioasă românească. Credință și sens ontologic prin metaforă, plasează poezia religioasă românească în relație cu sensul ontologic obținut prin metaforă, tratând rădăcinile comune ale poeziei și rugăciunii, cu trimitere la marii mistici precum Tereza de Avila și Sfântul Ioan al Crucii. Sunt sondate sursele de inspirație ale poeziei creștine. Acest capitol se raportează la rădăcinile comune pe care poezia și rugăciunea le au și la modalitatea prin care poeta Zorica Lațcu reușește să atingă cele mai rafinate culmi ale poeziei mistice.

Capitolul al-II-lea, Literatura interbelică și conștiința religioasă subliniază sentimentul sacralității în poezia interbelică de inspirație religioasă și accentuează nevoia individului de a-și păstra și asuma această identitate. Pe lângă poezia Zoricăi Lațcu care subliniază trezirea conștiinței religioase, în acest capitol am prezentat operele unor poeți precum Tudor Arghezi și Ion Vinea care și-au manifestat poetic nevoia de îndumnezeire. Capitolul subliniază și poezia unor autori care au fost pătrunși de fiorul divin și care asemenea Zoricăi Lațcu au simțit revelația sacrului, autori precum Traian Dorz și Magda Isanos.

Capitolul al III-lea surprinde suferința și rafinementul spiritual al sfinților din temnițe care au devenit cu adevărat mărturisitori ai credinței. Capitolul are o componentă importantă în care analizăm figurile mărturisitorilor, care au îndurat opresiunile comunismului și prin acte jertfelnice de credință și-au găsit mântuirea în creație. Alături de poeta Zorica Lațcu am adus în prim-plan și figurile unor poeți precum Radu Gyr sau Valeriu Gafencu, care au devenit adevărați mărturisitori ai credinței din temnițele comuniste, iar opera lor, simbolul poeziei imnice din spațiul carceral. Prin tortura și chinul impus de un regim ateu, poezii devin embleme ale credinței greu încercate și care au produs opera-document. Victime ale timpului istorico-politic, poezii temnițelor comuniste au devenit adevărați mărturisitori ai credinței. Suferința i-a condus către o rafinare spirituală profundă transformându-i în adevărați sfinți ai temnițelor comuniste. Aici accentul este plasat pe opresiunea regimului comunist care a încătușat o întreagă generație.

Capitolul al-IV-lea, Biografia poetei-monahii – predestinare și destin asumat. Miza eschatologică, prezintă personalitatea Zoricăi Lațcu între biografie, destin, memorii și asumare a suferinței. Capitolul este dedicat cunoașterii biografiei poetei Zorica Lațcu și a monahiei Teodosia, dar și definirii celor două aparent paradigme ale existenței sale, îngemănarea destinului lumesc și a harului divin, predestinarea cât și amprenta eschatologică asupra creației sale. Biografia poetei este marcată de fiorul divin prin cunoașterea unor duhovnici care-i vor aduce revelații în plan spiritual. Subcapitolul *Viața și opera* își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra existenței poetei, dar și asupra operelor sale rămase în manuscris, publicate de cei care au prețuit-o sau lucrări rămase

neterminate. Capitolul pune accent pe mărturiile maicilor de la Mănăstirea Vladimirești care au cunoscut-o personal pe Zorica Lațcu sau care au fost pătrunse de trăirea mistică a acesteia. Tot în acest capitol am introdus și câteva din experiențele, opiniile și gândurile personalităților care au cunoscut-o pe Zorica Lațcu.

Capitolul al-V-lea, Rădăcinile clasice ale liricii teodosiene este unul mai consistent și surprinde esența creației Zoricăi Lațcu, formarea sa clasică, academică, a cărei amprentă se reflectă asupra operei sale. Acest capitol își propune evidențierea revelației sacrului în opera monahiei poete, particularități ale limbajului poetic, codificarea imaginii christice prin limbajul interior, lectura ca înțelegere reflexivă a sacrului, coalescența sensurilor profane în universul sacrului. În imnuri, am sesizat un proces *cathartic* prin cuvântul poetic și rădăcinile comune ale poeziei și rugăciunii, sursele de inspirație ale poetei care inițial a fost atrasă de mitologie realizând opere literare care dezvoltă această temă. Vom defini termeni precum cosmologie, orfic și teofanie cu scopul de a arăta ramificațiile acestora în viziunea poetică a Zoricăi Lațcu. Capitolul își propune să ofere o imagine amplă asupra numeroaselor poezii cuprinse în volumele scoase la lumină cu multă trudă de protectorul său literar Arhimandritul Teofil Părăian și să evidențieze tematica și mijloacele artistice de realizare a imaginarului poetic. Acatistele poetei atrag atenția ca scrieri care depășesc planul religios și ating nivelul afectiv al căutării frenetice a lui Dumnezeu prin comuniune cu El.

Capitolul al-VI-lea Scrierile teologice. Traducerile este dedicat operei sale teologice, în special traducerilor realizate cu har de monahia Teodosia, mărturii ale erudiției și rafinementului cultural. La îndemnul mentorilor duhovnicești, poeta începe traducerile care scot în evidență o cultură bogată, o afinitate pentru textele clasice și o aplecare către sentimentul religiozității. Un alt subcapitol este dedicat vieții Maicii Domnului, pe care poeta a venerat-o și căreia i-a dedicat numeroase poezii /traduceri/ interpretări/ piese de teatru, fiind un model de viață pentru întregul destin literar al Zoricăi.

Capitolul al-VII-lea Însemnările Zoricăi Lațcu- este dedicat perioadei în care Zorica Lațcu a trecut prin supliciu hărțuirii comuniste, perioadă în care *monahia cu suflet de poezie* a cunoscut presiunea interogatoriilor, anchetelor și a suferit umilințe care au întărit-o și au făcut-o să se rafineze în permanență prin intermediul versului cu rezonanțe mistice. Acest capitol redă anii de detenție cât și anii de pribegie ai poetei când a fost exclusă din mănăstire prin prigonirile unui regim ateu. Cu toate aceste prigoniri, interogatorii și suplicii poeta nu-și părăsește chemarea, nu abandonează scrierea poetică transmisă prin har divin ci continuă să publice volume și să realizeze numeroase traduceri. În acest capitol vom prezenta și poeziile inedite din manuscrisele pe care le-am descoperit la Mănăstirea Vladimirești, în perioada stagiului doctoral. Acestea au fost transcrise de mine și prezentate în vederea

înțelegerii calvarului trăit de poeta-monahie. Zorica Lațcu a cochetat și cu dramaturgia și a lăsat în urmă un manuscris nepublicat, păstrat de măicuțe în chilia de la Mănăstirea Vladimirești. Consider că piesa de teatru *Mirul*, intitulată de poetă *Mister în 3 acte* este o creație dramatică ce trebuie adusă în atenția publicului, operă care conferă pe deplin statutul de scriitor interbelic complex.

În lucrarea de față am tratat destinul scriitoarei Zorica Lațcu, a monahiei Teodosia, a mărturisitoare din temnițele comuniste, dar și a femeii creștine care-și acceptă cu demnitate starea fizică, suferința trupească și depășește granița mundanului trăind în orizontul sacru. Sunt convinsă de faptul că poeta este un model de existență creștină, întrupată într-o mărturisitoare care-și păstrează și întărește credința în Dumnezeu, în ciuda unui destin crud.

Această luptă pentru supraviețuire culturală, psihologică și spirituală a devenit numitorul comun care m-a apropiat de monahia poetă. Suferința nu a împiedicat-o să studieze limbile clasice, să se dedice cu rigurozitate studiului, să lucreze alături de lingviști de renume și nici să înceapă colaborarea cu revista *Gândirea*. Scrierile sale poartă amprenta unui trup chinuit prin faptul că scrisul în sine este dificil, motiv pentru care lucrările sale au fost transcrise de-a lungul timpului de mai multe persoane binevoitoare. Anii de temniță, persecuțiile regimului, închiderea mănăstirii au constituit momentele de grea încercare pe care poeta le-a trăit cu demnitate și noblețe, transformând-o într-o mărturisitoare a credinței alături de alți sfinți ai închisorilor.

*

* *

Titlul tezei reunește într-un paradox două tipuri de existență, *Predestinare* și *Destin*, ambele asumate de Zorica Lațcu. Primul este croit în formulele culturii clasice, ale rafinementului dat de mediul academic în care poeta a trăit o parte din viață fiind cercetător la Institutul de Lingvistică și nu numai. Al doilea este o reconfigurare a primului, dezvoltând, pe de-o parte, dimensiunea culturală rasată a poetei, iar pe de alta, dimensiunea mistică, rezultată din experiența extatică din spațiile monahale în care s-a refugiat. Astfel, poezia ei a evoluat, în timp, ca valoare și profunzime, fără să alunece într-o mistică ce definește, de regulă, lirica monahilor.

Ceea ce se remarcă în creația poetică a Zoricăi Lațcu este procesul conștient și dirijat cultural de distilare a experienței mistice din destinul monahal, ieșirea de sub tutela canonului și eliberarea metaforei, în zona de poezie autentică. Creația ei poartă marca unei culturi profunde, de sorginte filosofică. În fapt, poezia ei nu poate fi ancorată exclusiv într-o clasificare categorică, din punct de vedere tematic și inspirațional. G. Călinescu o ignoră din a sa *Istorie a literaturii*, iar D. Micu o prezintă succint și doar ca autor care a publicat în revista *Gândirea*. Din acest motiv, ne-am asumat o

cercetare doctorală care poate deschide noi orizonturi în cercetări viitoare și al cărei rezultat să poată fi un argument solid pentru a o încadra pe Zorica Lațcu între poezii vremii în care a trăit, cu o operă bine articulată, ținând spre rafinarea tematică și ca limbaj poetic, a sentimentului religiozității în poezia românească.

Nu se cunosc suficiente date despre Zorica Lațcu, nu există o monografie completă a poetei cu excepția celei din anul 2019 ce aparține preotului Bogdan Ioan Anistoroaei, poetă tratată minimal prin sublinierea elementelor mistice ale creației sale fără a exista o abordare profundă, literar-teologică, spirituală și umană a omului și poetei Zorica Lațcu.

Lucrarea își propune o abordare cu accente biobibliografice, a destinului literar al poetei Zorica Lațcu – Monahia Teodosia - încercând o poziționare a operei sale în contextul literaturii interbelice, cu accent pe a doua perioadă de creație, ca monahie, valențele spirituale ale acesteia și urcușul său duhovnicesc, surprinderea și analiza mediului social în care a trăit, factorul istoric care a amprentat destinul acesteia, consecințele regimului comunist asupra literaturii din perioada respectivă, cât și ecouri ale poeziei sale religioase în literatura contemporană. Teza este structurată în capitole care au drept constantă detaliile biografice care surprind existența încercată a poetei monahii, rădăcinile și etapele creației sale, la care se adaugă prezentarea poeziilor și a dramaturgiei care nu au văzut până acum lumina tiparului. Asupra acestora m-am aplecat și din unghiul criticii literare și am încercat să le circumscriu operei sale tipărite. Îmi propun să continui cercetarea din această perspectivă, astfel încât să îmbogățesc bibliografia dedicată Zoricăi Lațcu.

Consultând critica literară din perioada în care Zorica Lațcu a creat literatură, atât în prima parte a vieții, ca filolog clasicist, cât și ca monahie, am constatat absența sau doar simpla menționare a operei sale în studiile de specialitate. Evident că, fascinată de profunzimea multora dintre poeziile sale și de acel destin de om chinuit de o gravă infirmitate fizică, am încercat să descopăr care au fost cauzele care au determinat indiferența criticii literare față de poeta Zorica Lațcu. Biografia ei este una de excepție, care s-a construit pe fundamentul unei diversități de experiențe de viață. Provenind dintr-o familie de intelectuali, dotată cu o inteligență deosebită, sensibilă și cu un dezvoltat spirit cultural, filologul, poetul și monahul s-au construit împreună, într-o reciprocitate care a condus la o personalitate complexă, marcată deopotrivă de suferința fizică și de cultura ei profundă. Astfel, viața Zoricăi Lațcu este un model de existență resemnată, din care s-a născut universul spiritual complex, sondând adâncimile de nebănuite ale unui spirit ales. Citind despre biografia poetei, am constatat că existența ei exemplară o pune în rândul oamenilor de cultură discreți, care au creat din preplinul lor sufletesc poezia, ca un dublu al ființei lor. Din acest motiv, nu cred că se poate vorbi la Zorica Lațcu despre

creația literară, ca scop în sine, ci ca reflex al unei suferințe rafinate de o cultură robustă, de sorginte clasică.

Cercetarea noastră s-a concentrat pe tehnica de transpunere a sacrului în vers/viers, fenomen situat la temelia creației literare a Zoricăi Lațcu și demonstrând puternice legături între funcționalitatea rugăciunii și metafora poetică. Vom corela prezența ei în contextul literaturii de la *Gândirea* cu poezia tradiționalistă la care s-a raportat din 1941, când, la cei 24 de ani, deja publica în paginile acestei reviste, fără a fi semnificativ tributară orientării gândiriste, ci demonstrând o viziune originală, ajustată pe fundamentul culturii ei clasice, grefate pe trăirile religioase amplificate de suferința fizică provocată de infirmitatea pe care o avea din naștere. Avem convingerea că poezia Zoricăi Lațcu construiește universul compensatoriu în care perisabilul din ființa noastră trece în plan secund, lăsând să se amplifice coordonata noastră perenă, spirituală.

Nota biobibliografică a lucrării de față s-a construit din rezultatele cercetării pe teren, în arhiva Mănăstirii Vladimirești, iar anexele susțin originalitatea acestei cercetări cu o componentă biobibliografică semnificativă. În manuscrisele cercetate la Mănăstirea Vladimirești, am descoperit texte lirice care nu au văzut lumina tiparului și îmi propun ca, în cartea pe care o voi scrie, să detaliez acest aspect. Totodată, având în vedere faptul că acestea nu au fost introduse în volumul publicat postum (*ȚIE, DOAMNE, ÎȚI VOI CÂNȚA - Carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului TEOFAN, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Editura DOXOLOGIA Iași, 2013*), care conține 241 de pagini, conduce spre o acțiune de filtrare a creațiilor poetei -monahii, din punctul de vedere valoric. Este adevărat că poeziile rămase nepublicate nu au valoarea estetică și nici profunzimea ideatică a celorlalte, care o reprezintă. Acest aspect coroborat cu faptul că multe dintre acestea au fost scrise de altcineva, după dictarea de către maica Teodosia, poate îndreptăți și opinia conform căreia unele texte ar putea avea și elemente adăugate de o maică din anturajul poetei Teodosia, al cărei scris am ajuns să-l pot descifra și să-l înțeleg. Am comparat textele scrise după dictare, de către alte maici cu aceste texte scrise de mâna autoarei. Am constatat că nici valoarea estetică și ideatică a acestora din urmă nu se înscrie în linia textelor anterioare, publicate. Acest aspect mă determină să mă gândesc, pe viitor, la un studiu mai profund asupra valorii acestor texte. În aceeași situație se află și singurul text dramatic scris de autoare, intitulat *Mirul*, pe care l-am transcris în anexă. Pe de altă parte, am studiat cu atenție textele scrise chiar de mâna maicii și am observat unele stângăcii care nu există în poeziile publicate în timpul vieții. O altă opinie ar fi aceea că poeziile scrise până la intrarea în mănăstire au fost create din seva studiilor clasice, din mitologie, în vreme ce opera postumă este rezultatul noii experiențe ontologice pe care Zorica Lațcu o trăiește în monahism. Dacă mitologia și literatura clasică au fost

studiate la nivel academic, problematica sacrului, relația omului cu divinitatea, a sacrului cu profanul au fost abordate prin contactul direct cu o altă lume, cu un alt orizont cultural, supus canonului.

*

* *

Prin această cercetare doctorală, dorim să explicăm dintru început faptul că prezentarea stării de destin a poetei monahii îngemănează destinul lumesc și harul divin, cu predestinarea. Considerăm că schimbarea de stare de la viața unui *clasicist intelectual* la una de *monahie cultă* elimină încă de la început etichetarea liricii sale drept rezultat exclusiv al unor trăiri mistice, ca în cazul Terezei de Avila. Poezia lăsată nouă de Zorica Lațcu configurează relația cu transcendența, ca pe o stare de destin, înscriindu-se în ceea ce am numit, în titlu, *predestinare*. Dincolo de sentimentul religios, ca orice artist, poeta are o relație aparte cu o lume ideală, a sacrului, la care se raportează prin trăirea întru religiozitate. În lucrarea noastră, vom încerca să prezentăm drumul pe care Zorica Lațcu l-a parcurs, prin poezie, de la sentimentul religios la starea de religiozitate, construindu-și astfel un refugiu în liniștea metaforei născute sub semnul harului. Pe de altă parte, prin această teză dorim să punem în lumină un destin care s-a consolidat prin suferință asumată, strălucind prin creație. Opera poetei-filolog și opera poetei-monahii, deși creează un singur univers care îi poartă numele se construiește pe două coordonate: una mitologică, puternic ancorată în cultura clasică, realizând repere pentru o viață intelectuală, dedicată studiului și cercetărilor lingvistice și o alta, religioasă, trăită fie în spațiul monahal, fie în lume, ca monahie, sub semnul credinței în Dumnezeu, care îi va fi sprijin moral și model de jertfă. Poeziile ei urmează experiențele de viață și construiesc un adevărat jurnal al suferinței asumate, al demnității și al asumării destinului hărăzit prin naștere.

Maica Teodosia conștientizează existența întru iubirea de Dumnezeu ca pe o virtute dăruită de Acesta și și-o asumă, raportându-se la icoană, la neamul său și la grădina Maicii Domnului. Simbolic mi se pare că este și titlul volumului *Din pribegie*. Poeziile care stau sub acest semn nu construiesc o simplă cronică a unor evenimente istorice care i-au marcat viața, ci exprimă, la nivel simbolic, căutarea lui Dumnezeu - Mirele și a sinelui.

Din punctul de vedere al valorii estetice, consider că opera Zoricăi Lațcu este inegală, diminuându-și treptat valoarea estetică, rămânând însă constantă tematica abordată. Am comparat versurile scrise în perioada de până la intrarea în monahism cu versurile pe care le-am descoperit în manuscrisele de la Mănăstirea Vladimirești și care nu au fost publicate până acum. Am considerat că este necesară o scoatere la lumină a acestor creații târzii, tocmai pentru a face o relație directă între mediul în care a trăit și creat Zorica Lațcu și valoarea estetică și metaforică a operei sale. Astfel, în

prima parte a vieții, fiind în contact permanent cu literatura clasică, având o existență de intelectual autentic, poezia sa poartă amprenta profunzimii omului cult. În plus, infirmitatea fizică din naștere i-a accentuat suferința, element care a învăluit creația sa poetică într-o filosofie personală, construită pe un solid fundament cultural, pe lecturi semnificative care i-au marcat experiența de viață și atitudinea față de lume. Consider că aceste poezii din prima parte a vieții sale sunt scrise din elanul intelectualului rafinat care caută în cultură locul de împlinire spirituală. Evident că filonul sacru se manifestă dintru început și aduce omul în preajma lui Dumnezeu. Să nu uităm nici experiențele personale în acest sens, convertite în bucuria găsirii unui drum spre divinitate, deoarece infirmitatea fizică de care suferea din naștere a îndepărtat-o de viața normală. Aplecarea spre cultură, dragostea de poezie sunt elemente care definesc talentul și sensibilitatea Zoricăi Lațcu.

Astfel toată energia creatoare și toate cunoștințele acumulate în timpul studiilor clasice, calitatea ei de tânăr intelectual, traducător al scrierilor patristice, din Origen și Sfântul Grigorie de Nyssa, alături de opera lui Simion Noul Teolog nu pot fi ignorate, dacă vorbim despre surse de inspirație poetică. Este adevărat că această perioadă este una ascendentă, ca valoare. Așa se explică și rezonanța pe care a avut-o, publicând în paginile *Gândirii*. Numai că, așa cum am constatat, treptat poezia ei a ținut o linie fără creșteri, fapt care a produs apoi o trecere a poetei într-un plan secund în raport cu numele semnificative ale liricii din acea perioadă.

În partea a doua a vieții sale – perioada de asumare a statutului de monahie – influența capitală a personalității părintelui Arsenie Boca și contactul cu *ascultarea*, ca formă de acceptare a intrării în monahism, îndepărtarea de lume, asumarea demnă a destinului de om chinuit de suferința trupească, apoi prigoana comunistă și revenirea la Vladimirești cu doar un an înainte de a muri sunt tot atâtea elemente care au marcat valoarea poeziei sale. Evident este faptul că lumea monahală, cu regulile canonului, cu limitarea imaginației și cu o acceptare consimțită a încorsetării libertății de mirean, convertită în legile monahale i-au atenuat elanul poetic.

Opera sa devine o alternativă la rugăciune, căutând puterea cuvântului, prin asociere cu primordialitatea creatoare a acestuia. Considerăm că poeziile scrise în cea de-a doua parte a vieții sunt expresii ale trăirilor intense ale ființei chinuite care a găsit un sprijin la Dumnezeu. Ideea de sacru se conturează în metafora necanonică, dar care vorbește despre canon. Poezia Zoricăi are tangențe cu cea a marilor mistici. Spre exemplu, Dumnezeu-Mire se regăsește și la Tereza de Avila. În creația sa din perioada cât a viețuit în obștea Mănăstirii Vladimirești, valoarea operei sale nu are aceeași strălucire ca în prima parte a vieții, când poezia a fost scrisă în deplină libertate. Cele patru volume de poezii scrise după ce s-a înrolat în obștea de la Mănăstirea Vladimirești, au o constantă tematică și o

metaforă potolită, controlată de canon. În plus, poeziile rămase nepublicate au nuanțe narative, care le apropie de jurnalul unui om oropsit de istorie și de soartă.

Ca elemente de originalitate pentru această cercetare, am ales să pun în lumină poeziile care nu au văzut niciodată lumina tiparului, întrebându-mă dacă acest fapt ține de valoarea mai scăzută a acestor texte sau pur și simplu de lipsa unui editor. Mi-am asumat rolul de a face cunoscute aceste poezii rămase în paginile îngălbenite ale caietelor de la Vladimirești și de a le analiza ulterior susținerii publice a tezei de doctorat, într-o carte dedicată. Totodată, îmi propun ca ulterior să contribuie la îngrijirea unei ediții Opere complete – Zorica Lațcu, care să includă și creațiile nepublicate până acum, inclusiv opera dramatică *Mirul*. Având în vedere legătura sufletească pe care o simt cu Zorica Lațcu, mi-am propus să scot la lumină aceste scrieri lirice și, în plus, să transcriu și să analizez și singura piesă de teatru pe care monahia poetă a scris-o: *Mirul*. Critica literară nu a vorbit niciodată de dramaturgul Zorica Lațcu și a prezentat evaziv personalitatea poetei. În consecință, dintr-un sentiment de condescendență, am luat hotărârea să cercetez în mod special această parte necunoscută a operei poetei.

Consider că poeta Zorica Lațcu nu are filiații bine conturate în raport cu marii poeți români, ci este o creatoare de poezie având un preaplin sufletesc care îi inundă universul personal, dându-i o accentuată notă de unicitate. Pentru ea, poezia este o formă de comunicare suprasensibilă, o exteriorizare a culturii profunde altoite pe fondul suferinței fizice și al unei sensibilități poetice aparte. Probabil că așa se explică și indiferența criticii literare a vremii și chiar a criticii din posteritate, față de poeta Zorica Lațcu. Cert este că ea rămâne o figură singulară în literatura română interbelică.

Având în vedere faptul că la Mănăstirea Vladimirești am identificat multe manuscrise care nu au fost valorificate și nu au văzut încă lumina tiparului, principalul obiectiv al acestei cercetări este să aducă o seamă de contribuții monografice a căror sursă este cercetarea acestor manuscrise din arhiva Mănăstirii Vladimirești, unde Zorica Lațcu și-a petrecut a doua parte a vieții, ca monahie. Pentru documentare, am făcut mai multe vizite la Vladimirești, am discutat cu maicile, unele dintre acestea cunoscând-o personal, iar Maica Stareță mi-a oferit posibilitatea de a consulta documentele manuscrise păstrate în chilia în care a trăit Teodosia. Am descoperit caietele în care sunt scrise fie de ea, fie de maicile care îi erau prietene, poezii pe care le-am transcris și care mi-au fost reper în elaborarea acestei teze de doctorat. Complexitatea activității ei creatoare este dată și de contextul în care a scris și de tematica abordată în opera sa. Am constatat faptul că volumele de poezii publicate înainte de a intra în mănăstire au amprenta puternică a culturii clasice, autoarea operând cu simboluri din mitologie și dând astfel creațiilor și o profundă notă filosofică. Formația sa de clasicist, specificul

profesiei de cercetător, filolog cu temeinică pregătire de specialitate i-au influențat opera poetică dinaintea intrării în mănăstire, dar și pe aceea de după ce s-a călugărit. Această a doua parte a operei sale cuprinde creații care poartă, pe de-o parte, amprenta maturității culturale, iar pe de alta, marca experienței unei vieți chinuite de un handicap fizic pe care îl avea din naștere.

Am constatat că descoperirea vieții monahale îi influențează trăirile și îi rafinează metafora, poziționând-o în orizontul sacrului. Pentru această perioadă din viața poetei, am făcut cercetările din perioada stagiului, dorind să aduc o modestă contribuție monografică, spre o mai bună cunoaștere și receptare a poetei monahii și a creației sale de inspirație sacră.

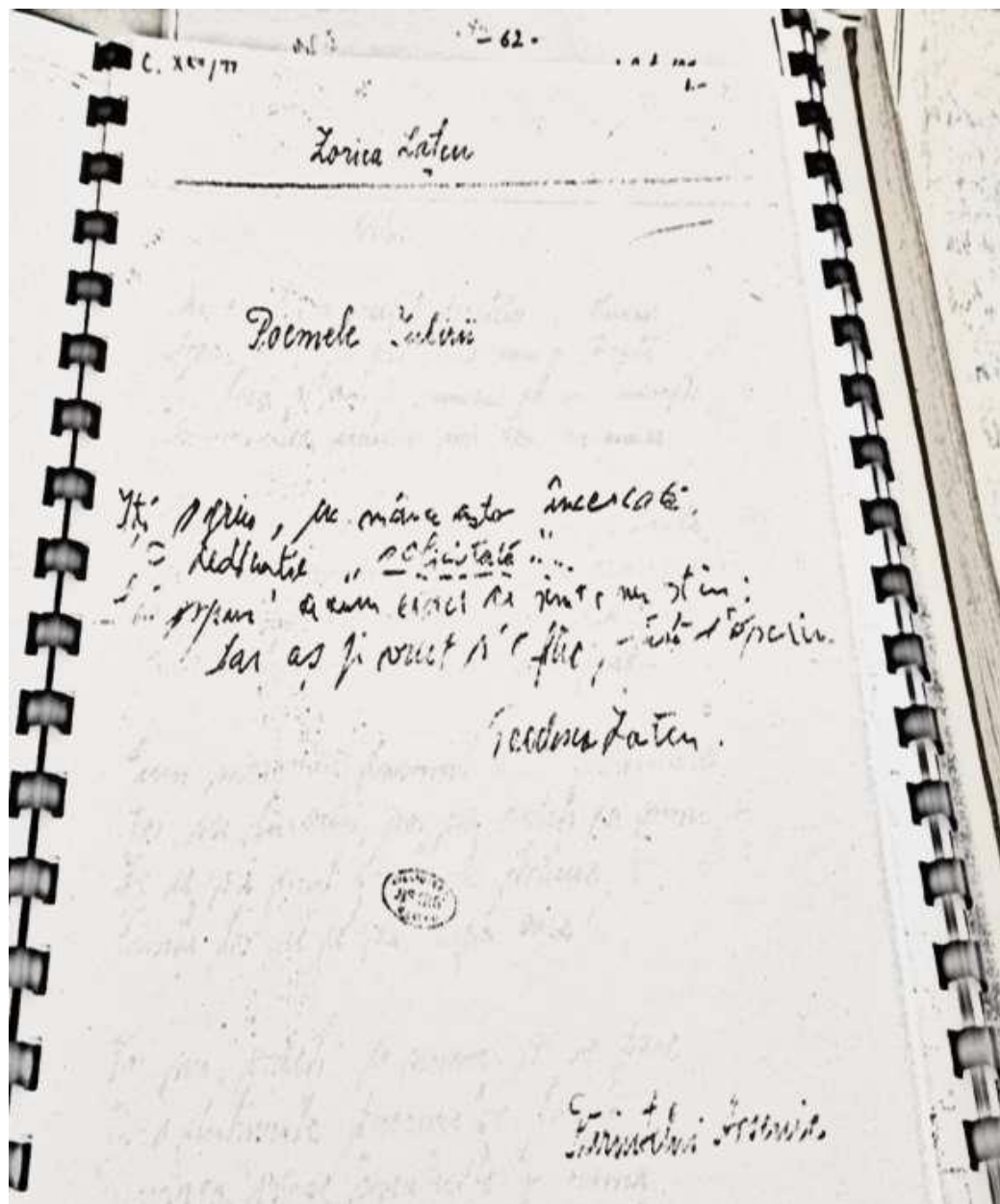
Lucrarea de față se dorește și o reparație morală dedicată personalității Zoricăi Lațcu, poeta care a fost prea puțin în atenția criticii literare, astfel încât, consider că i s-a făcut o mare nedreptate acestei poete culte, cu o experiență de viață aproape unică, marcată de suferință și de biruirea acesteia, prin credința în protecția divină. Prin biografia sa de excepție, amprentată de durere și de o luptă permanentă cu limitele ființei umane, sub semnul credinței în Dumnezeu, Zorica Lațcu a demonstrat că suferința se metamorfozează în atribute ale asumării, rafinării și acceptării propriului destin. Acest detaliu biografic m-a apropiat și mai mult de universul său de creație și de existență ca ființă damnată, încă de la naștere.

Această cercetare nu s-ar fi putut realiza fără ajutorul primit din partea Maicii Starețe Nazaria de la Mănăstirea Vladimirești și a tuturor maicilor care au avut amabilitatea de a discuta despre personalitatea poetei Zorica Lațcu, respectiv a monahiei Teodosia, de a-mi susține demersul, oferindu-mi totodată accesul la manuscrisele poetei. Pentru tot sprijinul acordat în perioada stagiului de cercetare doctorală, le sunt profund recunoscătoare Maicii Starețe Nazaria, Maicii Onufria, Maicii Nicodima și Maicii Celestina.

Citind și scriind despre destinul său asumat, am reușit să depășesc grelele încercări la care m-a supus propriul destin, constatând că poeta monahie acționează, prin viața și opera sa, ca un terapeut venind din zona de cultură profundă.

Mărturii ale trecerii prin lume a Zoricăi Lațcu – Monahia Teodosia

1. Dedicția poetei către Părintele Arsenie Boca

2) Momentul călugăriei

3) Mărturii ale scrisului teodosian-poezia Sărutări

29 - 30 Martie

Sărutări

Am scris

Cind, de buze necurate,
Cu veneam să te sărut,
Vai de câte ori, săpina,
Ca și Iude, te am vîndut.

In salutul meu de atonare,
Cite-mă prin brațele ~~te~~
Căci ~~salutul~~ ~~te~~ ~~brucina~~
Chinul Crucii ~~te~~ ~~am~~

Am peas tîrziu de noapte,
F-am venit, ca un tâlhar.
Să-ți frădoez mila ~~te~~
Cu sîrutul meu murdar.

Știu acum, că din obicei,
Adușea te-am hîdat,
Cînd pe tine, necurată,
Ca un fur, ~~te-am~~ ~~sărutat~~ ~~am~~ ~~sărutat~~.

Astăzi vin ca pasărea,
Căzînd la fetea ta,
Nu mai îndrăznesc nici urma
Doamne, a te săruta.

Mărturii ale scrisului teodosian-poezia În poala ta

- 119 -

10. XI - 1965

În poala ta

Întrandafirii poalei tale,
În adormit+ doborâri,
Și printre gingașe petale,
Veni, ai dragoste, fieri.

Cu fir subțire de mândră,
Lăsați țărâni în rocol în ta,
Toti întrandafirii din grădina
Pe-albastrul de nu-mă-nșta.

În arfumatul lor, s'acare:
Despinați dintre falduri, lin,
Mi se pare e mîngîiere,
Și tot amarul meu de tin.

Acum e toamnă, peoale rece,
Și dese nequii tîmuri,
Și vîntul, carpin gîmă trece,
Plîngînd în hohot, printre vii.

Căliți sînt oștăzi trandafirii,
Din rîndul nochiilor tale, vechii,
Și s'acare țărâni de mîngîiere,
Și nu-mi mai sună în ure

Mărturii ale scrișului teodosian-o scrisoare în limba franceză

Jăruț în 27-30 Marti, 976
16/11 1970

Toute chère,

Je suis seule - pour une bonne heure - et je
veux en profiter; cette fois je t'écris une
nouvelle, qui te rejoindra: je vais mieux. Je
tout à fait bien, mais mieux... Je n'ai
perdu de sang et je me nourris un peu mieux.
Voilà. Surtout, ça ne pourrait pas
s'arrêter, il faudrait se séparer un peu.
Je sais, je te te assure, à rêver de toi, et
à faire de la couture sur mes genoux - et
heure. Je te parle, et, parfois, je ne
sais jusqu'à t'appeler à haute voix.
Oh! les belles choses que je te dis!
que Dieu m'a donné, c'est à toi que
adresse mes pensées et mon art... Veux-tu
que je te dise la vérité? Je n'ai rien
à cause de toi - c'est toi qui
fais écrire de véritables poèmes.
Tu as plus un empire sur moi, que
charme... Je pense parfois à ce que
vont avoir été le charme de Jésus
plètement comme homme, n'a-t-il pas
distance avec ceux qui l'aiment en

Mărturii ale scrisului teodosian-piesa de teatru *Mirul*

Mirul
MISTER ÎN 3 ACTE

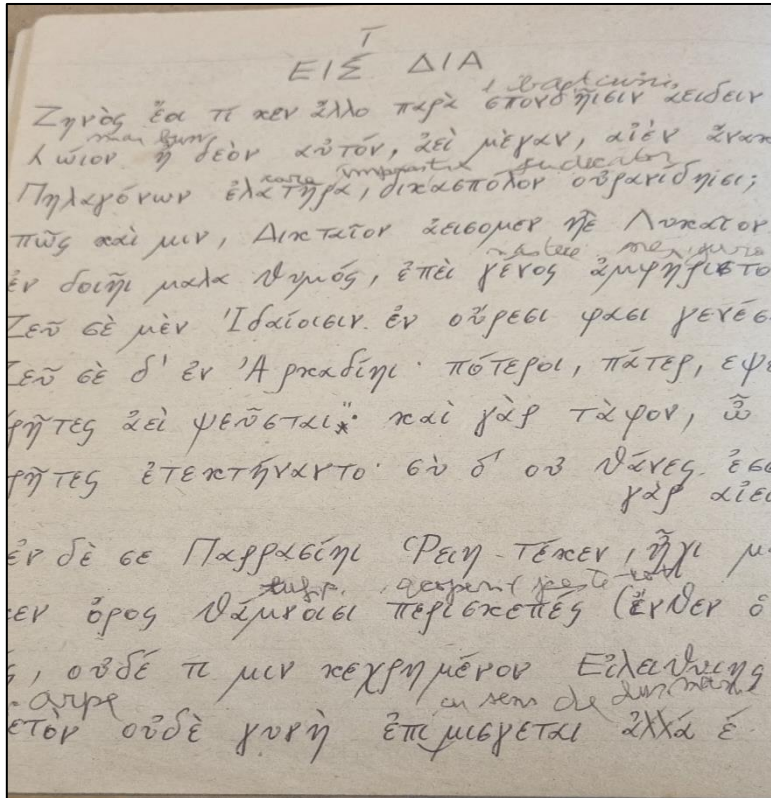
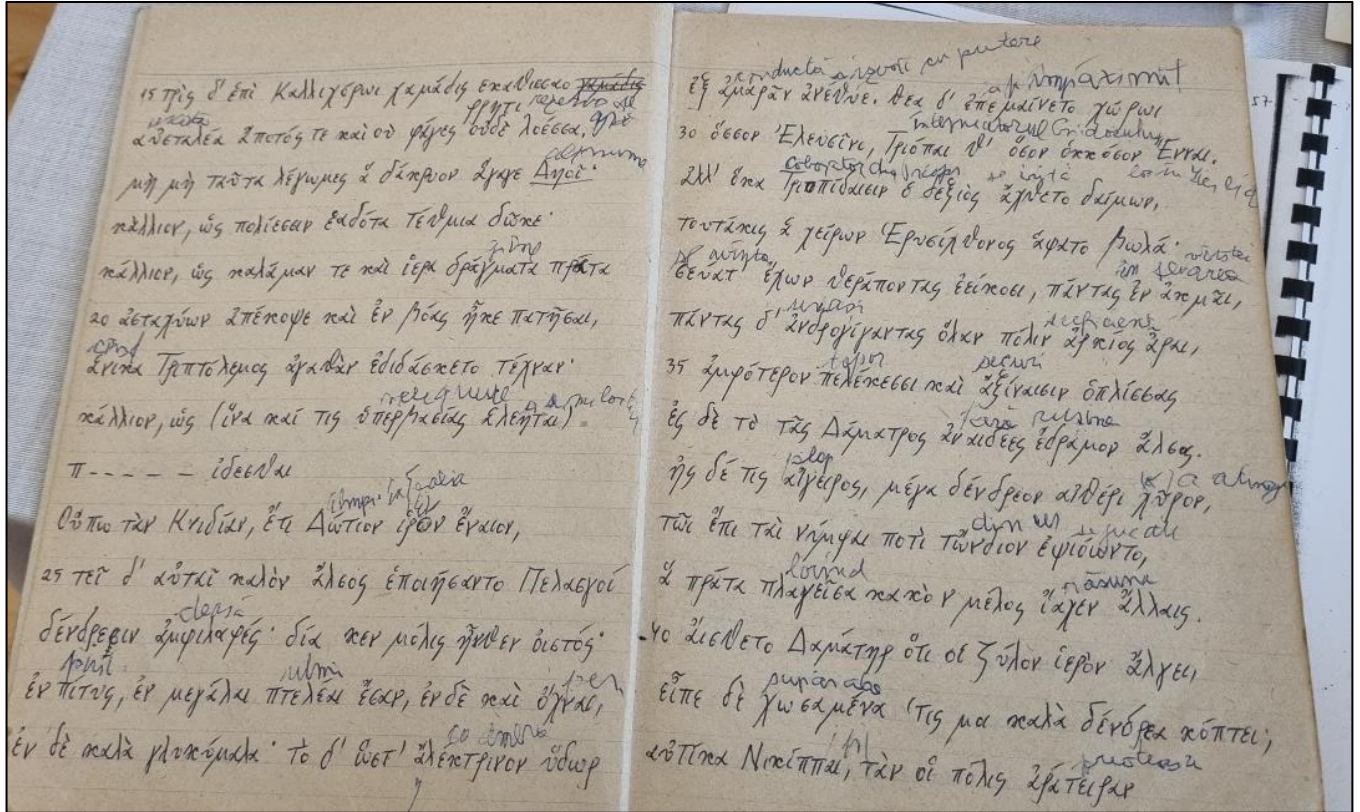
11 Maica Domnului
Sfântul Ioan Botezătorul
Maria Magdalena
Maria Mama lui I. I. I. I.
17 Ana
Tamara o vecină
18 Tamara
19 Tamara
Sfântul Arhanghel Gavriil

Pe
Terracinele
11 Maica Domnului
Sfântul Ioan Botezătorul
Maria Magdalena
Maria Mama lui I. I. I. I.
17 Ana
Tamara o vecină
18 Tamara
19 Tamara
Sfântul Arhanghel Gavriil

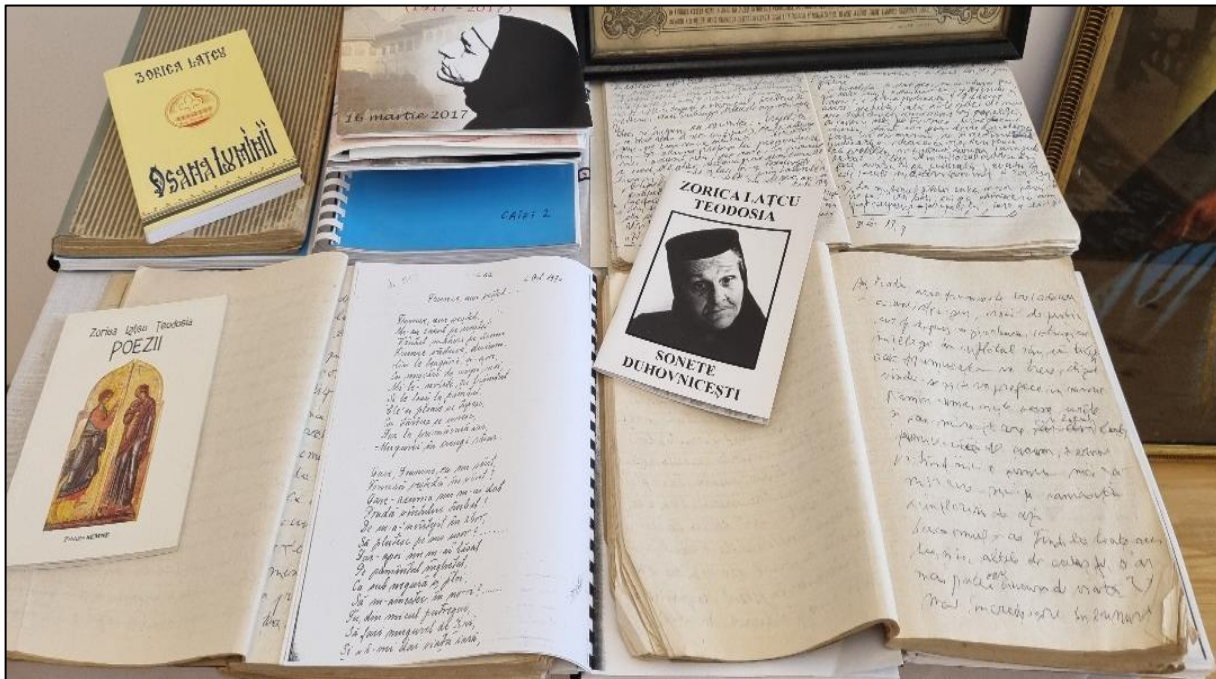
Decorurile:
Actul I: O cameră în casa Sfântului Evanghelist Ioan. O măsuță, în fața căreia se află un scaun mare pe care stă Maica Domnului. Într-un colț candelă cu tablele legii.
Actul II: O bucătărie cu vatră, în care se poate face focul. Pe pereți usturoi de bucătărie.
Actul III: Pe drumul spre mormântul Domnului.

estumele
Maica Domnului băna lungă ca
a maronă la fel cu rădăcină
to alta. Nu a poartă o
Sfântul Ioan - stă la masă
cu două pe vatră - rădăcină
raport a băna mare în
Magdălena. Într-o formă
a băna și vatră erau foc
cazarea. Pe cap Sfântul Ioan
maronă Ioan. băna
cebu în chis. și maronă
Maica Domnului băna lungă
pe un băna

Mărturiile ale scrisului teodosian-traduceri din limba greacă

5) Documentele consultate la Mănăstirea Vladimirești-arhiva

6) Mormântul poetei

BIBLIOGRAFIE

A) Izvoare

1. LAȚCU, Zorica, *Insula Albă*, Sibiu: Editura Dacia Traiană, 1944.
2. LAȚCU, Zorica, *Osana Luminii*, Cluj: Editura Episcopiei, 1949.
3. LAȚCU, Zorica, *Poemele Iubirii*, Craiova: Editura Ramuri, 1949.
4. LAȚCU, Zorica, Teodosia – *Poezii*, ediție îngrijită de Pr. Arhimandrit Teofil Părăianu, București: Ed. Semne, 1999.
5. LAȚCU, Zorica, Teodosia, *Poezii*, Cuvânt înainte de Arhim. Teofil Părăian, tipărită cu binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, ediție îngrijită și postfață de Pr. Cornel Toma, București: Ed. Sophia, 2000.
6. LAȚCU, Zorica, Teodosia, *Poezii*, Ediția a doua, Cuvânt înainte de arhimandrit Teofil Părăian, Tipărită cu binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, București: Ed. Sophia, 2008.
7. LAȚCU, Monahia Teodosia (Zorica)– *Ție, Doamne, îți voi cânta*, Carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Iași: Ed. Doxologia, 2013.

B) Dicționare

1. Academia Română Institutul De Lingvistică „Iorgu Iordan”, *Dex Dicționarul explicativ al limbii române*, Ediția a II-a, București: Univers Enciclopedic, 1998.
2. ANTONESCU, Romulus, *Dicționar de Simboluri și Credințe Tradiționale Românești*, 2009, Ediție digitală 2016.
3. AGA, Pr. Victor, *Simbolica biblică și creștină. Dicționar enciclopedic cu istorii, tradiții, legende, folclor*, Timișoara, 1935.
4. EVSEEV, Ivan, *Dicționarul de simboluri și arhetipuri umane*, Timișoara, Editura Amarcord, 2001
5. CHEVALIER, Jean; Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri: mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, 3 vol., București: Editura Artemis, București, 1993.

6. *Marele dicționar al psihologiei*, Editura Larousse, traducere din limba franceză de (în ordinea contribuției): Aliza Ardeleanu, Sabina Dorneanu, Nicolae Baltă, București, Editura Trei, 2006.
7. MARINO, Adrian, *Dintr-un Dicționar de idei literare*, Ediție și text îngrijit de Florina Ilis și Rodica Frențiu, Cluj-Napoca: Argonaut, 2010.
8. TOMA, Raluca Felicia, *Dicționarul comentat de cuvinte și expresii de origine biblică*, București: Editura Universitară, 2011.

C) Cărți-volum

1. ANANIA, Valeriu, *Memorii*, Iași: Editura Polirom, 2011.
2. ANANIA, Valeriu, *Rotonda plopilor aprinși De dincolo de ape*, Editura Polirom, 2009.
3. ANISTOROAEI, Bogdan-Ioan, Zorica Lațcu - *Monahia poetă*, pref. de Daniel Mazilu, București: Editura Eikon, 2019.
4. AVILA, T., *Castelul interior*, traducere îngrijită de Ordinul Carmelitanilor Desculți din România, București: Editura Herald, 2020.
5. BABEȘ, Alexandru, *Drama religioasă a omului*, București: Ed. Științifică și enciclopedică, 1975.
6. BALOTĂ, Nicolae, *Arta lecturii*, București: Editura Cartea Românească, 1978.
7. BĂDESCU, Laura, *Retorica poeziei religioase a lui Nichifor Crainic*, București: Editura Minerva, 2000.
8. BĂRBULEANU (Tereche), A.-M., *Limbașul religios românesc actual*, Craiova, 2013.
9. BASARAB, N., *Transdisciplinaritate. Manifest*, traducere din limba franceză de Horia M. Vasilescu, Iași: Editura Polirom, 1999.
10. BERAR, Paul, *Religia în lumea contemporană*, București: Editura Poilitică, 1976.
11. BUJOREANU, Ana, *Sfinți martiri și mărturisitori români din secolul XX*, Ediția a doua, revizuită și adăugită, Iași: Editura Adenium, 2014.
12. CARȚIS, Al-M, *Maica Domnului- imagine a normalității într-o lume desacralizată în Mărturisirea credinței prin cuvânt și artă în Biserica Ortodoxă Română în perioada comunismului*, Editura Vasile Stanciu, Cristian Sonea, Presa Universitară Clujeană, 2017.
13. CHIRILĂ, Adina, *Poezia religioasă: considerații despre autor și interpretare*, în TDR, II, 2010.

14. CHIVU, Gheorghe, *Civilizație și cultură. Considerații asupra limbajului bisericesc actual*, București: Editura Academiei Române, 1997.
15. COTEANU, Ion, *Structura și evoluția limbii române (de la origini până la 1860)*, București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1981.
16. CRĂCIUN, M. *Metafora biblică în poezia religioasă*. Teză de doctorat. Sibiu: Universitatea Lucian Blaga, 2006.
17. CRAINIC, Nichifor, *Nostalgia paradisului*, București, Editura Cugetarea, 1940.
18. CRAINIC, Nichifor, *Cursurile de mistică, I Teologia mistică, II Mistică germană*, Sibiu: Editura Deisis, 2010.
19. DIACONESCU, Mihail, *Prelegeri de estetică a ortodoxiei. Ipostazele artei*, Galați: Editura Porto Franco, 1996.
20. FELEA, V., Ilarion, *Dumnezeu și sufletul în poezia română contemporană*, ediție de Ion Buziași și Marcela Ciortea, Alba-Iulia: Editura Reîntregirea, 2016.
21. HERMAN, Vlad, *Sfinții închisorilor, stâlpi ai ortodoxiei și ai neamului românesc, Mărturii*. Minuni, Ediția a doua revăzută și adăugită, Meteor Publishing, 2014.
22. IENCULESCU, Mirela, *Icoana-chipul sacralului*, București, Platytera, 2010.
23. IOAN AL CRUCII, *Noaptea întunecată*, Traducere îngrijită de Ordinul Carmelitanilor Desculți din România, București: Editura Herald, 2018.
24. IOAN, Al., *Iubirea de Patrie*, vol. I, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1978, vol. II, București: Editura Eminescu, 1985.
25. IONIȚĂ, Puiu, *Poezia mistică românească*, Iași: Institutul european, 2014.
26. JINGA, Constantin, *Biblia și sacralul în literatură*, Timișoara: Editura Universității de Vest, Colecția Episteme (2), 2001.
27. LARCHET, Jean-Claude, *Inconștientul spiritual sau Adâncul neștiut al inimii*, București: Editura Sophia, 2009.
28. MICU, M., *Gândirea și gândirismul*, București: Editura Minerva, 1975.
29. MORIN, Edgar, *Paradigma pierdută: Natura umană*, trad. Din lb. franceză de Popescu Iulia, Iași: Cartea Românească Educațional, 2021.
30. NAGY, Katalin Imola, *Introducere în traductologie sau noțiuni și concepte fundamentale în teoria și practica traducerii*, Cluj-Napoca: Editura Scientia, 2020.
31. NANU, Cleopa, Arhim, *Viața Maicii Domnului* tipărită cu binecuvântarea Prea Sfințitului Calinic Episcopul Argeșului, 1994.

32. NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism- Poezia(I)*, București: Editura Fundației Pro, 2006.
33. ORIGEN, *Scrieri alese*, partea a II-a, Exegeze la Noul Testament, Despre rugăciune, Filocalia, col. PSB 7, trad. Pr. Teodor Bodogae, Nicolae Neaga, Zorica Lațcu, studiu introductiv și note Pr. Teodor Bodogae, București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1982.
34. OSHO, *Tao dezvăluit*, comentarii asupra unor fragmente din Tao TeChing de Lao Tzu, trad. Mălina Roxana Chirilă, Editura Mix Cristian, 2018.
35. OȚEL-PETRESCU, Aspazia, *In memoriam. Spice*, București: Editura Elisavaros, 2009.
36. OTTO, Rudolf, *Sacrul. Despre elementul irațional din ideea divinului și despre relația lui cu raționalul*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1996.
37. PĂNĂZAN, Maria-Daniela, *Poezia religioasă românească. Eseu monografic*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2006.
38. PĂRĂIAN, Arhim. Teofil, *Prescuri pentru cuminecături*, Editura Arhiepiscopiei Timișoarei, 1993.
39. PETCU, Liviu, *Suferința și creșterea spirituală*, Ediția a-II-a, revăzută, Presa Universitară Clujeană, 2012.
40. PETCU, Marcu, LIHĂNCEANU, Nicolae, pr. PINTILIE, Adrian, CREȚU, Ramona-Anca, tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, *Pagini din istoria monahismului ortodox în revistele teologice din România*, Editura Bibliotecii Naționale a României, Editura Mitropolit Iacov Putneanu, 2011.
41. POPA, Ilie, *Antologia liricii de detenție anticomunistă din spațiul românesc*, București: Editura Fundației Culturale Memoria, 2016.
42. POSADA, Mihai, *Cartea întâmpinărilor-o istorie literară alcătuită din cronici*, Colecția Opera Omnia, publicistică și eseu contemporan, Iași: Editura Tipo Moldova, 2012.
43. RADOSAV, Doru, *Sentimentul religios la români*, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1997.
44. RUSU, Mina-Maria, *Poetica sacrului*, Iași: Institutul European, 2005.
45. SAVIN, Ioan Gh., *Mistica și ascetica ortodoxă*, Tipografia Eparhială Sibiu, 1996.
46. STĂNCIUGELU, Irina, Tudor, R., Tran Adriana, Tran, Vasile *Teoria comunicării*, Tritonic, 2014.
47. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, București: Ediția a doua, EIBMBOR, 1996.

48. STĂNILOAE, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, vol. I, Colecția Oikoumene, București: Editura Cristal, 1995.
49. STĂNILOAE, Dumitru, *Iisus Hristos Lumina lumii și îndumnezeietorul omului*, Editura Anastasia, 1993.
50. STĂNILOAE, Dumitru, *Iubirea creștină*, Galați: Editura Porto-Franco, 1993.
51. STĂNILOAE, Dumitru, Pr. M. -A. Costa de Beauregard, *Mica Dogmatică vorbită (Dialoguri la Cernica)*, Ed. Deisis, 1995.
52. STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitate ortodoxă. Ascetica și mistica*, București: Editura IBDMBOR, 1992.
53. STĂNILOAE, Dumitru, *Studii de Teologie dogmatică ortodoxă*, Craiova: Editura Mitropoliei Olteniei, 1990.
54. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. I, Ediția a doua, București: Editura IBDMBOR, 1996.
55. TODERIȚĂ, Ioan, *Revelația și relevanța textului literar: scriitori gălățeni contemporani*, Galați: Editura Centrului cultural Dunărea de Jos, 2011.
56. VINTILĂ, Horia, „Nechifor Crainic și Gândirea”, în „Credință și creație”, Cluj-Napoca: Editura Eikon, 2003.
57. VLĂDUȚESCU, Gh., Chelcea, *Septimiu, Rațiune și credință*, București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.
58. WARTER, Carlos, *Reîntoarcerea la sacru. Lecții de trezire a sufletului*, București: Editura For you, 2004.
59. WUNENBURGER, Jean-Jacques, *Sacrul*, Editura Dacia, 2000.
60. *** Biblia, Epistola către Coloseni a Sfântului Apostol Pavel, (3.3) București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al BOR, 1990
61. *** *Paraclisul cel Mare al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu*, în *Paraclisele Maicii Domnului*, București: Ed. Inst. Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2013.
62. *** Sfântul Calist Angelicoudes, *Trei Tratatate Isihaste*, Editura Doxologia, Iași, 2012.
63. *** Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri. Partea a doua, Dialogul despre suflet și înviere*, în *Scrieri exegetice, dogmatico-polemice și morale*, PSB 30, trad. Savin, Ioan Gh., *Mistica și ascetica ortodoxă*, Tipografia Eparhială Sibiu, 1996.
64. *** Sfântul Isaac Sirul, *Cuvinte despre nevoiță*, tipărit cu binecuvântarea Preasfințitului Iustinian, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, Bacău: Ed. Bunavestire, 1997.

65. ***Sfântul Nicolae Velimirovici, Episcopul Ohridei și Jicei, *Semne și simboluri*, traducere din limba sârbă Adrian Tănăsescu-Vlas Ionuț și Sladjana Gurgu tipărită cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Galaction Episcopul Alexandriei și Teleormanului, București, 2009.
66. ***Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Calea spre mântuire sau Manualul desăvârșitei prefaceri duhovnicești*, traducere Cristea Florentina, Galați: Editura Egumenita, 2013.
67. ****Sfinții închisorilor, stâlpi ai ortodoxiei și ai neamului românesc. Mărturii. Minuni*, Ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Meteor Press, 2014.

D) Reviste , studii, articole

1. ADAMESCU, Cezarina, *Poeți români slăvind Dumnezeu* în Revista Cultural-Creștină „Glas comun”, iulie 2014.
2. BĂCILĂ, Florina, *Adjectivul ceresc și categoria gramaticală în poezia lui Traian Dorz*, Analele Universității din Vest din Timișoara. Seria Științe filologice, LVIII/2020.
3. BOJOGA, Eugenia, *Nevoia de îndumnezeire a omului ca temă literară* în Caietele de la Putna 10, X-2017, Fundația Credință și Creație, Academia Zoe Dumitrescu Bușulenga-Maica *Benedicta-Colocviu-Fundamente creștine ale culturii românești și europene*, Putna, 12-15 mai 2016.
4. BOLDEA, Iulian, *La porțile diafanului*, Revista Vatra
5. BOLDEA, Iulian, *Sacru și profan în poezia lui Tudor Arghezi*, The Proceedings of the “European Integration - Between Tradition and Modernity” Congress 2, Târgu-Mureș: Editura Universității „Petru Maior”, 2007.
6. CABA, Mihai, *O poetă-n neuitare, Magda Isanos*, Vrancea: Revista Armonii culturale, , 15 aprilie 2020.
7. CHIVU, Gheorghe, *Scrisul religios și unitatea limbii române*, Revista de știință și cultură Limba română, Nr. 5-6, anul XXVIII, 2018.
8. CHIVU, Gheorghe, *Scrisul religios, componentă definitorie a culturii vechi românești*, Dacoromania. Serie nouă, XVII (1), p. 54-67, Cluj-Napoca: Editura Academiei, 2012.
9. Ciopraga, C., *Poezia- Un umanism magic* în Limba română, Revistă de știință și cultură, nr.9-10, 2 anul XIV, Chișinău, 2004.
10. CRĂCIUN, M., *Metafora biblică în poezia religioasă*. Teză de doctorat. Sibiu: Universitatea Lucian Blaga, 2006.
11. CUCU, Ștefan, *Literatura latină creștină*, Editura Virtual, 2010.

12. CULLER, Jonathan, *Teoria literară*, București: Cartea Românească, 2003.
13. CURPAS, O.D., Armenescu, E., *Despre virtuțile vindecătoare ale poeziei*, în Revista Ziarul de Gardă, articol din secțiunea actualitate, diaspora, interviu, publicat în 02.10.2012
14. DORCESCU, Eugen, *Poezia mistico-religioasă. Structură și interpretare*, Revista Reflex, nr. 7-8,9, 2006.
15. DRAICA Valerica, Draica, Dumitru, *Aspecte stilistice ale liricii creștine, Sinteze*, Revista Limba română, 2018.
16. ELIADE, M., *Sacrul și profanul*, ediția a III-a, traducere din limba franceză de Brândușa Prelipcean, București: Editura Humanitas, 2007.
17. ELIADE, Mircea, *Morfologia religiilor-Prolegomene-*, Editura Jurnalul literar, 1993.
18. ENACHE, George-din cuvântul rostit la comemorarea a 25 de ani de la trecerea la cele veșnice a Maicii Teodosia, 8 august 2015, material pus la dispoziție prin bună voința Maicii Starețe Nazaria de la Mănăstirea Vladimirești la data de 09.03.2023
19. Fundația „Credință și Creație.Acad. Zoe Dumitrescu Bușulenga – Maica Benedicta”, *Caietele de la Putna*, Colocviul Fundamente creștine ale culturii române și europene, Articolul Cultură autohtonă și deschidere spre universal, în concepția lui Nichifor Crainic de Protos. Teofan Popescu, 10, X – 2017.
20. MARE, Andrada, *A celebration of sacred poetry*, JRLS, Issue no.14, 2018.
21. MUREȘANU, Camil, *Laicism și religiozitate*, Institutul de Istorie „George Barițiu”, Anuar nr. XLI, 2002
22. NEMEȘ, C.G., *Zorica Lațcu Teodosia- date bio- bibliografice*, în Studii umaniste și perspective interculturale, Cercetări ale doctoranzilor în filologie, Conferință internațională, coord.: Cornel Moraru, Al. Cistelean, Iulian Boldea, Târgu-Mureș: Editura Universității "Petru Maior", 14-15 aprilie 2011.
23. NICOLAESCU, Irina, Nicolaescu Sergiu I., *Specificul poeziei religioase românești*, în Rugăciunile poezilor (antologie), Pitești: Editura Paralela 45, 2000
24. OBROCEA, Nadia, *Acte de limbaj specifice limbajului religios românesc*, Analele Universității de Vest din Timișoara.Seria științe filologice, Issue 45/2007.
25. PANAITTE, Ovidiu, *Studii de teologie istorică, De la configurația istorico- doctrinară a creștinismului primar la redefinirile, moderne ale sacrului*, Cluj-Napoca: Presa universitară, 2019.

26. RENOUX, C, *Une source de l'histoire de la mystique moderne revisitée: les procès de canonisation* [article] en *Mélanges de L'École française de Rome. Italie et Méditerranée*, tome 105, n.1, 1933.
27. RUSU, Liviu, *Estetica poeziei lirice*, București, Editura pentru literatură, 1969
28. RUSU, M.-M, *Communication Versus Communion into The Lyrical Sacred Poetry*, *Journal of Romanian Literary Studies Issue*, 15,2018.
29. RUSU, M.-M., *Re-sacralizarea lumii prin poezie (în literatura română interbelică)*, în *Limba română*, *Revistă de știință și cultură*, nr.12, anul XV, Chișinău,2005.
30. RUSU, Mina-Maria, *Poezia – o expresie esențializată a filantropiei*, *Revista Limba română - Revistă de știință și cultură*, Nr. 4, anul XXXI, 2021.
31. RUSU, Mina-Maria, *Registers of love in the poetry of Zorica Lațcu and Magda Isanos*, *Journal of Romanian Literary Studies Issue no. 13/2018*.
32. RUSU, Mina-Maria, *Communication Versus Communion into The Lyrical Sacred Poetry*, în *Journal of Romanian Literary Studies Issue No. 15*, Arhipelag XXI Press
33. SAVA, Cristina, *Sacralitatea poeziei și poezia sacralității*, *Revista Vatra Veche*, decembrie, 2011.
34. SAVA, Pr. Marian, *Nichifor Crainic și Cântecul Potirului*, articolul publicat în *Ziarul Lumina*, 19 Dec, 2014.
35. STĂNILOAE, Dumitru, *Dumnezeiasca Euharistie în cele trei confesiuni*, articolul din seria *Probleme Inter-confesioanle*, nr. 1/1953.
36. TELEOACĂ, D.-L., *Retorica invocației în rugăciunea creștină*, comunicare la *Colocviul Internațional Limba română – abordări tradiționale și moderne (ediția a II-a)*, ClujNapoca, 6-7 mai 2011.
37. UCEANU-PETRACHE, M.C., *Congresul Internațional al Universității „Apollonia” din Iași, Pregătim viitorul promovând excelența*, Ediția a XXX-a -01.03.2020-Articolul *Poezia și rugăciunea-rădăcini comune*, publicat în *International Journal of Communication Researchy* Volume 10, Issue 2, April / June 2020.
38. UCEANU-PETRACHE, M.C., articolul *The sacred in contemporary feminine poetry*, publicat în *The shades of globalization. Identity and dialogue in an intercultural world-Literature*, editor Iulian Boldea, Târgu Mureș: Editura Arhipelag Press, 2021.
39. Uceanu-Petrache, M.C., *Conferința internațională anuală Limbă și literatură – repere identitare în context European*, articolul *The mute voice of communist fears*, Pitești, 12-14 iunie 2020.

40. UCEANU-PETRACHE, M.C., Conferința internațională Communication, Context, Interdisciplinarity- Ediția a-VI-a, Târgu-Mureș, 24-25 octombrie 2020- Articolul *Conștiința Religioasă În Literatura Interbelică*, Editori Iulian Boldea, Cornel Sigmirean, Dumitru Buda, Paths of Communication in Postmodernity, Arhipelag Press, 2020.
41. UCEANU-PETRACHE, M.C., Conferința Internațională Literature, Discourse and Multicultural Dialogue, EDIȚIA A OPTA (LDMD 8), Articolul-*Magda Isanos-Sentimentul iubirii divine*, Târgu-Mureș, 12-13 decembrie 2020.
42. UCEANU-PETRACHE, M.C., Journal of Romanian Literary Studies (JRLS), publicație indexată BDI, editata sub egida Institutului de Studii Multiculturale Alpha si a Editurii Arhipelag XXI, Articolul *The revelation of the sacred in the poetry of Traian Dorz*, numarul 24/2021.
43. UCEANU-PETRACHE, M.C., *Mărturisitorii credinței-Uneltitori împotriva regimului* în - Journal of Romanian Literary Studies (JRLS), publicație indexată BDI, editata sub egida Institutului de Studii Multiculturale Alpha si a Editurii Arhipelag XXI, numarul 21/ 2020.
44. VANCU, Radu, *Mistica poeziei-Lecturi în literatura contemporană*, București:Editura Muzeul Literaturii Române, 1998
45. ****Monahia Parascheva*, Revista Renaștere, Anul XXIII, Serie nou, 2012, Editată de Arhiepiscopia Orodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului

E) Sitografie /Webografie

1. Avereabisericii.ro -articol publicat la data de 29.03.2021
2. BOULANGER, Andre, *Orfism și Creștinism*, articol publicat la data de 13 august 2009 în Basarabia literară. Societatea Scriitorilor Români din Basarabia, cotidian on-line, <https://basarabialiterara.com.md/?p=1037>
3. BRODNER, Raluca articolul *De sufletul maicii Teodosia nu s-au putut atinge călăii* publicat în revista Lumina-30 Apr, 2017, <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/de-sufletul-maicii-teodosia-nu-s-au-putut-atinge-calaii>
4. CĂTINEANU, Tudor, *Religia și sentimental religios*, 3 martie 2015, <https://adevarul.ro/news/societate/religia-sentimentul>
5. CODOBAN, Aurel, Interviu de Marius Avram, în Revista *Sinteza*, revistă de cultură și gândire strategică, 23/02/2017, <https://www.revistasinteza.ro/iubesti-ai-iubit-citeste-si-iubeste-despre-iubire-cu-filosoful-aurel-codoban>, accesat la data de 29.06.2022

6. CROITORU, Andrei, *Predestinarea absolută*,
<https://baptistireformati.files.wordpress.com/2020/03/cccccc.pdf>
8. <http://teodosialatcu.ro/marturii/5-teodosia-zorica-latcu-monahia-cu-suflet-de-poezie>
9. <http://www.marturisorii.ro/2015/03/18/doamna-aspazia-otel-petrescu-despre-maica-teodosia-zorica-latcu-video/>
10. <https://anomismia.wordpress.com/2013/08/08/in-memori-am-zorica-latcu-maica-teodosia/>-preluare de pe blogul Părintelui Ioan Gansca, la amintirea zilei Maicii Teodosia, 8 august 2012
11. <https://bptirgumuresblog.wordpress.com/2020/07/13/crinul-floarea-lunii-iulie/>
12. <https://dictionardemotive.blogspot.com/2015/03/crin.html>
13. <https://doxologia.ro/sfanta-euharistie-poezia-maicii-teodosia-zorica-latcu>
14. <https://teodosialatcu.ro/filme>
15. <https://www.crestinortodox.ro/carti-ortodoxe/prescuri-pentru-cuminecaturi/medalion-zorica-latcu-82139.html>
16. <https://www.crestinortodox.ro/religie/zorica-latcu-148185.html>
17. <https://www.fericiticeiprioniti.net/>
18. <https://www.lapunkt.ro/2018/12/interviu-ioana-parvulescu-rugaciunea-este-un-fel-de-limba-primordiala-poate-limba-adamica/>
19. HUGO, Friedrich, Structura liricii moderne, www.academia.edu
20. MANDACHE, Bogdan, recenzie *Poezie, mistică, spiritualitate*,
<https://www.edituraherald.ro/blog/noutati-herald/poezie-mistica-spiritualitate-recenzie-bogdan-mandache>
21. MICLĂU, Ioan-despre Cezarina Adamescu, www.ioanmiclau.wordpress.com, articol publicat în 19.01.2021
22. NISTOROIU, Gheorghe Constantin, *Cuvinte Alese pogorâte din Cuvântul divin din Slova Marilor Poeți: Cele mai frumoase poezii ale celor mai sublimi poeți ai Crucii*, Revista Armonii Culturale, Ajud, Vrancea: Ediția 8 ian.2023, www.armoniiiculturale.ro
23. PĂUNOIU, Georgian, articolul Ioan al Crucii: *La sfârșit vei fi întrebat despre iubire. Învață deci să iubești!*, 29 Iulie 2008 în Ziarul Lumină <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/ioan-al-crucii-la-sfarsit-vei-fi-intrebat-despre-iubire-invata-deci-sa-iubesti-55180.html>
24. Petrescu, Aspazia-Oțel, *Despre întâlnirea cu Părintele Arsenie Boca*
<https://www.youtube.com/watch?v=kqzqnYq68x8>

25. POPESCU, Traian, - Revista Permanențe, iulie 2002 în <https://www.fericiticeiprioniti.net/teodosia-latcu/981-maica-teodosia-a-fost-o-poeta-de-valoare-unica>
26. POPOIU, D.-I., Protos., *Sfânta Euharistie în poezia Maicii Teodosia (Zorica) Lațcu*, <https://doxologia.ro/sfanta-euharistie-poezia-maicii-teodosia-zorica-latcu>
27. RADU, Pr. Dr. Ioan-Lucian, *De ce Hristos este numit „Mire”?*, <https://doxologia.ro/studiul-sfintei-scripturi/de-ce-hristos-este-numit-mire>
28. STĂNCULESCU, Cătălin, *Pomul vieții și pomul cunoașterii binelui și răului*, Creștinism, Mituri vs Știința, Symbolism, Feb 14, 2013, <https://mythologica.ro/pomul-vietii-si-pomul-cunoasterii-binelui-si-raului/>
29. STEROM, Victor, „*Fulgurații*” în volumul *Ultima logodnă-333 de sonete de iubire*, Editura Arionda, Galați, 2008, în Revista Poarta sărutului, anul I, nr.2, noiembrie 2008-cezarina_adamescu.blogspot.com/2011/02
30. ȚENE, Ionuț, *Traian Dorz sau poezia noastră cea de toate zilele*, Revista Logos și Agape. Revistă creștină de cultură, tradiție și atitudine civică, august 2020. <http://www.logossiagape.ro/2020/08/05/ionut-tene-traian-dorz-sau-poezia-noastra-cea-de-toate-zilele/>
31. VOICULESCU, Vasile, confesiune rostită în fața studenților de la Teologie din București – Revista *Gândirea*, Anul XIV, nr. 8, octombrie 1935, pp. 400-405, <https://www.buciumul.ro/2017/04/26/vasile-voiculescu-confesiunea-unui-scriitor-si-medic/>
32. ZAFIU, Rodica, *Diversitate stilistică în româna actuală*, <http://ebooks.unibuc.ro/filologie/Zafiu/28.htm>